

Vedem

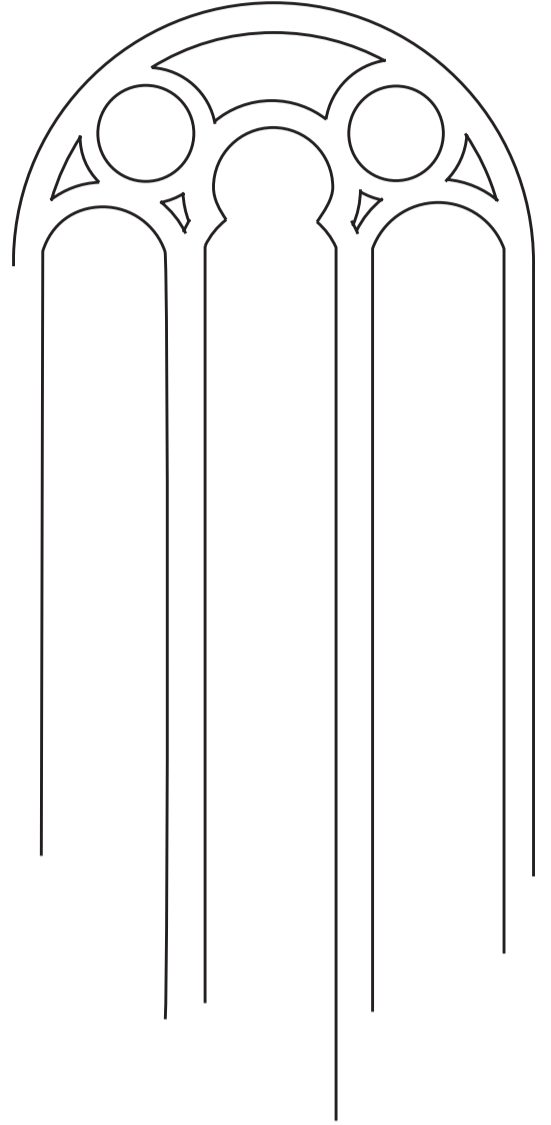
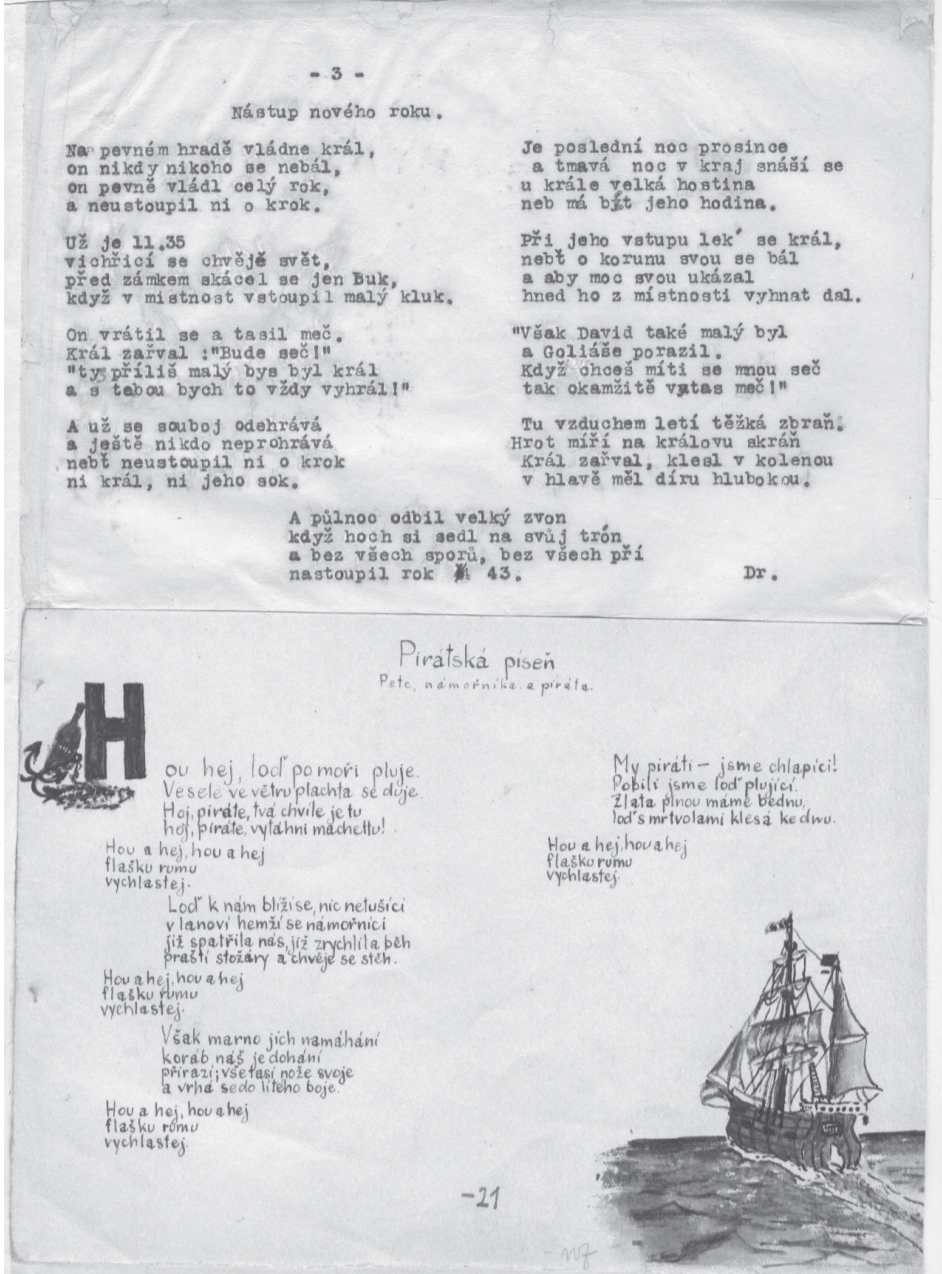
PINKASOVA SYNAGOGA

Pracovní list pro děti

ŽIDOVSKÉ
MUZEUM
V PRAZE

NADACNÍ FOND OBĚTEM
HOLOKAUSTU
FOUNDATION FOR
HOLOCAUST VICTIMS

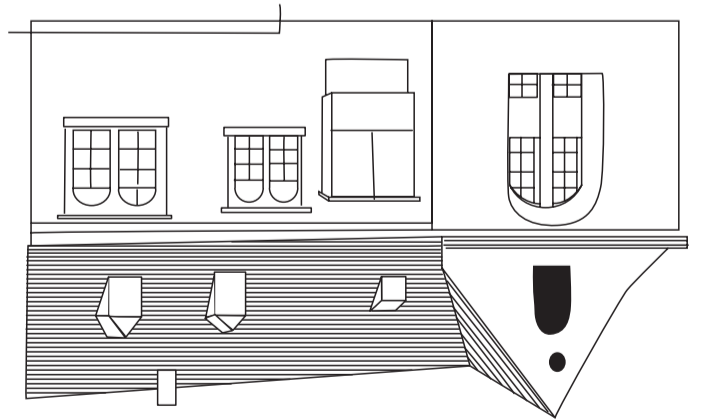

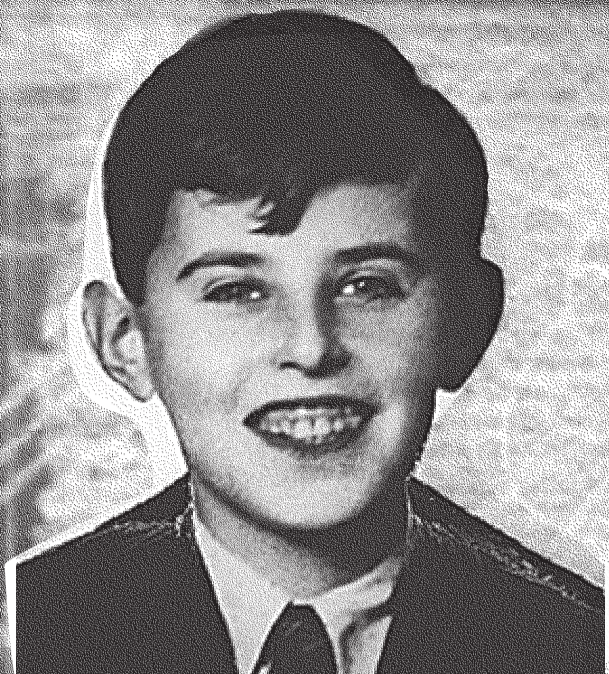
přehnout

- * Tento památník byl otevřen v roce 1960, ale z politických důvodů byl po 8 letech uzavřen. Znovuotevření se památník i synagoga jako taková dočkaly až po pádu komunistického režimu v Československu a po dokončení rekonstrukčních prací v roce 1992.
- * Na stěnách synagogy jsou zapsána jména téměř 78 000 židovských obětí holokaustu z Čech a Moravy, za které se zde vždy 8. března koná třezna. Toto datum je tragicky zapsáno do paměti českých Židů jako den, kdy byl v roce 1944 vyrazen rodinný tábor v Osvětimi-Březince.
- * Seznam jmen je řazen abecedně podle jednohřbitvů českých měst a obcí, jejichž názvy jsou zapsány **zlutou barvou**. Příjmení a početnější příjmení jsou odlišena **červenou barvou**. Dále je zaznamenáno jejich datum narození a datum předpokládaného úmrtí. Na zdech hlavní lodi Pinkasovy synagogy je zapsáno na 50 000 jmen obětí žoa pocházejících z Prahy.
- * Koncentračním táborem Terezín prošlo přibližně 11 000 dětí ze zemí střední a východní Evropy.
- * Databáze obětí, důležité dokumenty, pojmy, data o pronásledování Židů a jiných skupin obyvatel Protektorátu Čechy a Morava je možné najít na www.holoccaust.cz

- * Pinkasova synagoga je druhou nejstarší dochovanou synagogou v Praze. Byla postavena z iniciativy rodiny Horowitzů v první polovině 16. století. V její podobě se spojovaly pozdně gotické a raně renesanční styly. Za Druhé světové války sloužila jako skladistiše liturgických předmětů. Dnes je zde Památník českých a moravských obětí holokaustu.
- * Výrazem **holokaust**, který původně označoval zápalnou oběť a později přeneseně také úplné zničení, se dnes obvykle označuje systematické vyhlazování Židů (ale také dalších skupin lidí, např. Romů, politických opozitů, homosexuálů nebo lidí s fyzickým či mentálním postižením) nacisty v době před propuknutím druhé světové války a v jejím průběhu.
- * Pro holokaust Židů, kteří byli hromadně likvidováni nejprve při pogromech, později ve vyhlazovacích táborech, bývá někdy používáno také hebrejské slovo **šoa**, které znamená zlo nebo záhada. Proto je Pinkasova synagoga označována také jako Památník českých a moravských obětí šoa.

Petr Ginz

Petr se narodil v Praze roku 1928, s rodiči a mladší sestrou Evou bydlel kousek od Vltavy. Byl vášnivým čtenářem dobrodružné literatury a psal si povídky, básně a romány. Rád kreslil a své texty si také ilustroval. Maloval a načrtával věci, domy a krajinu kolem sebe, vytvářel plánky a vymýšlel vynálezy. K jeho nejznámějším obrázkům patří kresba nazývaná Měsíční krajina. Její kopii si v roce 2003 vzal s sebou na vesmírnou misi izraelský astronaut Ilan Ramon.

V roce 1941 si Petr začal psát deník. V něm můžeme sledovat, jaký byl život v Protektorátu Čechy a Morava očima třináctiletého kluka. První záznam pochází z 19. září 1941, kdy začala pro všechny Židy starší šesti let platit povinnost nosit na levé straně oděvu příšitou šesticípou hvězdu s nápisem Jude (německy Žid), která Petrovi připomínala šerifskou hvězdu. „Počasí je mlhavé. Byl zaveden odznak pro Židy, který je asi takový. Když jsem šel do školy, napočítal jsem 69 „šerifů“, maminka jich napočítala přes sto.“

Petrův tatínek byl židovského původu, a proto byl Petr ve svých 14 letech deportován do koncentračního tábora Terezín, kde společně s dalšími chlapci žil v budově L 417, v tzv. Heimu. Za pomoci vychovatelů tam kluci vytvořili zvláštní společenství, kterému říkali Republika Škid. Přes omezení a útrapy života v táboře se snažili žít alespoň trochu normálním životem. Společně vydávali časopis Vedem. Petr byl jedním z jeho hlavních příspěvatelů. Vycházely v něm povídky, básně, úvahy, vtipy, hádanky a různé jiné rubriky. Během dvou let vydali kluci několik desítek čísel, která měla dohromady téměř 700 stran.

Petrův život bohužel skončil ve vyhlazovacím táboře Osvětim. Jeho odkaz však žije dál. Petrův deník později vydala jeho sestra Eva (Chava) Pressburger pod názvem **Deník mého bratra** (Trigon, 2005). Více se o Petrovi a životě za války můžete dozvědět také v knize Františka Tichého **Princ se žlutou hvězdou** (Geum, 2004). V expozici Židovského muzea si můžete prohlédnout Petrovy kresby.

Helga Hošková-Weissová

Protižidovská nařízení zaváděná v Protektorátu Čechy a Morava se vztahovala také na rodinu Helgy Weissové. Co to pro ni znamenalo? Nesměla chodit do parku, na hřiště, na kluziště, do bazénu nebo do divadla. Byla vyloučena ze školy. Od roku 1941 musela nosit na oblečení žlutou Davidovu hvězdu s nápisem Jude. Její tatínek přišel o práci. Celá rodina byla v prosinci 1941 povolána k transportu do koncentračního tábora v Terezíně, kde Helga nakonec strávila tři roky. Před deportací si do kufru zabalila také vodovky a pastelky. S maminkou byly ubytovány v jiném domě než tatínek. Potají si posílali psaníčka a obrázky. Tatínek jí poslal vzkaz: „Maluj, co vidíš.“ Helga ho poslechla a celé tři roky kreslila v Terezíně každodenní těžký život. Později bydlela s děvčaty v dětské ubytovně, kde se účastnila tajné výuky, a stále si vedla deník a kreslila život kolem sebe.

V říjnu 1944 byl její tatínek převezen do vyhlazovacího tábora v Osvětimi. Helga s maminkou jely dalším transportem. V Osvětimi byly svlečeny donaha, ostříhány a oblečeny do starých šatů. Měly štěstí, protože byly vybrány na práci v továrně na letadla a později převezeny do koncentračního tábora Mauthausen, odkud byla Helga na konci války zachráněna. Ale ani návrat domů nebyl jednoduchý. Bylo jí 15 let a doma ji nikdo nečekal. Přesto se nevzdala, doplnila si vzdělání a rozhodla se rozvíjet svůj výtvarný talent. Vystudovala a stala se malířkou.

Obrázky, které vytvořila v ghettu, mají nejen výtvarnou hodnotu, ale jsou také důležitým svědectvím o životě terezínských vězňů. Některé si můžete prohlédnout v galerii v prvním patře. Deník Helgy Weissové vyšel pod názvem **Deník 1938–1945. Příběh dívky, která přežila holocaust** (Jota, 2017), své zážitky popisuje i ve vzpomínkové knize **Nikdo nás nečekal** (Jota, 2020).

Hana a Jiří Bradyovi

Hana a Jiří se narodili do židovské rodiny v Novém Městě na Moravě. Tam chodili do státní školy a jejich program se nijak nelišil od ostatních žáků. Hráli si v lesích a na loukách za domem. Celý rok sportovali. V zimě lyžovali a bruslili, léto trávili u potoka, šplhali po stromech a chodili na výlety. Jejich idylický život přerušil roku 1939 vznik Protektorátu Čechy a Morava a protižidovská nařízení, která u nás vešla v platnost. Najednou nesměli do školy, do parku nebo na hřiště, a tak přišli o spoustu kamarádů. Hráli si jen v domě nebo na zahradě. Jiří byl pro Hanu oporou. Jak se jejich život stával těžším, snažil se vždy vymyslet něco, čím by ji rozveselil. „Tak jsem si řekl, že sepíšeme všechno, co nám chybí, a třeba se to vrátí. Dali jsme ten vzkaz do lahve a zakopali na zahradě.“ Na chvíli se svět zdál o něco radostnější.

Protižidovských nařízeních ale přibývalo, až nakonec musela celá rodina opustit svůj domov. Děti byly deportovány do Terezína. Toto pevnostní město na severu Čech tehdy sloužilo jako koncentrační tábor. Každý si s sebou mohl vzít jen jeden kufr. Hana i Jiří tam dorazili v roce 1942. Haně bylo 11 let, Jiřímu 14. Každý bydlel v jiném domově, tzv. Heimu. Vědomí, že mají jeden druhého, jim pomáhalo přežít. Jiří se zapojil do vydávání dětských časopisů. Děti se účastnily i tajné výuky v jednotlivých domovech. Haničku nejvíce bavila výtvarná výchova, kterou vedla malířka Friedl Dicker Brandeisová. Díky ní se děti mohly na chvíli odpoutat od všeho, co je v Terezíně trápi. Friedl je nabádala, ať zapojí fantazii a kreslí něco krásného, nějakou vzpomínku. A tak Hana kreslila svůj dům, zahradu a místa, která měla ráda.

Do Terezína přijíždělo stále více lidí, ale jiní byli přepravováni z Terezína do vyhlazovacích táborů. Do jednoho z nich byl odvezen i Jiří. Před odjezdem se s Haničkou rozloučil a nabádal jí, ať se o sebe stará, ať hlavně co nejvíc jí, i ten nejmenší drobeček. Po válce se ale dozvěděl, že Hanička válku nepřežila. I ona nakonec odjela do tábora Osvětim, kde zahynula. Jiří později emigroval do Kanady, kde založil vlastní rodinu. O příběhu Jiřího, Haničky a jejího kufříku se můžete dočíst v knize **Hanin kufřík** od Karen Levinové (Portál, 2003).